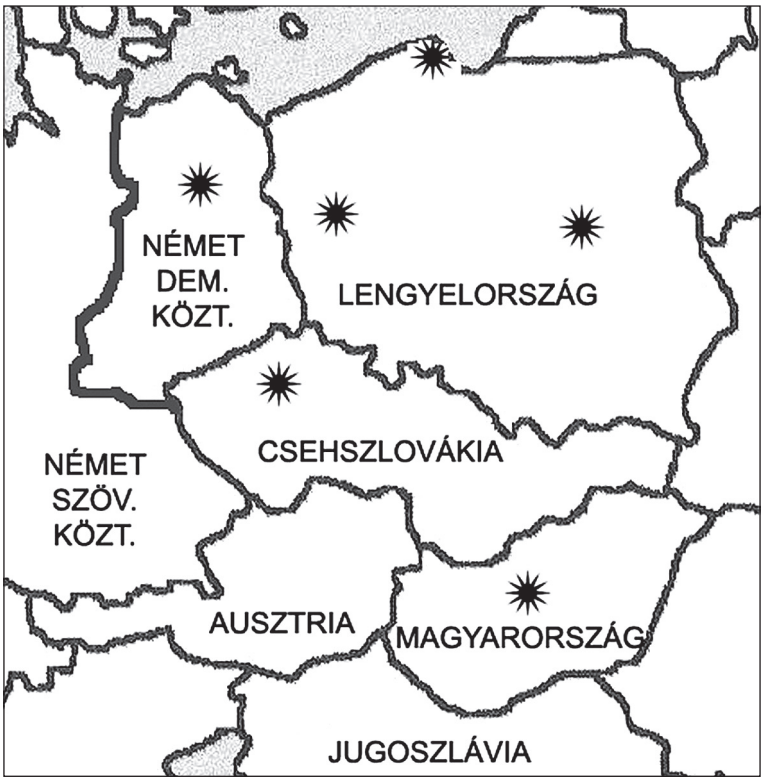
CENA MOJEJ WOLNOŚCI

Edényi, László
Budapešť, X. obvod, Zrínyi Miklós Gimnázium – Gymnázium Miklóše Zrínyiho

1. Nanieś na mapę nazwy miast, w których odegrało się powstanie i ruchy rewolucyjne przeciw reżimowi komunistycznemu. Miastom przyporządkuj odpowiednie lata

1953, 1956, 1956, 1968, 1970, 1980

2. Za pomocą atlasu historycznego określ kolejność wydarzeń.

Powstanie Układu Warszawskiego, Gorbaczow zostaje sekretarzem generalnym KPZR, założenie Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, wprowadzenie nowego mechanizmu gospodarczego na Węgrzech, śmierć Stalina, Breżniew sekretarzem generalnym KPZR

3. Zaznacz w tabelce, których państw dotyczą poszczególne charakterystyki (niektóre stwierdzenia mogą dotyczyć kilku państw).

STWIERDZENIA	WĘGRY	POLSKA	CZECHOSŁOWACJA
Ze względu na problemy gospodarcze narastające do połowy lat 60. XX wieku, polityczni przywódcy państwa stworzyli program „socjalizm z ludzką twarzą", w reakcji na jego realizację państwo zajęły wojska Układu Warszawskiego			
Robotnicza opozycja reżimu zorganizowała strajk generalny. Reakcją władzy była obietnica spełnienia wszystkich życzeń strajkujących i uszanowanie woli utworzenia wolnych związków zawodowych. Tak narodziła się Solidarność			
Na końcu lat 70. XX wieku rozpoczęło się powielanie i dystrybucja podziemnych wydawnictw, a w ten sposób osłabienie istniejącego reżimu			
Państwo to uznawano za teren próbny bloku komunistycznego, obywatelom zabezpieczyło lepszy poziom życia. Dlatego ten reżim rządzący państwem nazywano „gulaszowy komunizm"			

4. Połącz nazwiska z wydarzeniami lub charakterystykami osób.

Jan Palach	Elektryk, został prezydentem państwa.
Václav Havel	Zamordowany w 1949 roku, rehabilitacja i ponowny pogrzeb (6 października1956) był niemą demonstracją przeciw zbrodniom Stalina.
Alexandr Dubček	Był jednym z kluczowych uczestników przy produkcji podziemnych wydawnictw, po zmianie reżimu przez 20 lat burmistrz stolicy danego państwa.
Lech Walesa	Był jednym z przywódców ruchu Karta 77, następnie odegrał kluczową rolę w rewolucyjnych wydarzeniach w roku 1989, prezydent republiki, pisarz.
Gábor Demszky	W czasie Praskiej Wiosny w 1968 roku był pierwszą osobą Komunisty cznej Partii Czechosłowacji i głosicielem socjalizmu z ludzką twarzą.
Adam Michnik	Na Placu Wacława dokonał samospalenia w proteście przeciwko stłumieniu Praskiej Wiosny.
László Rajk	Historyk, eseista, dziennikarz polityczny, przez wiele lat redaktor naczelny Gazety Wyborczej. W latach 1968–1989 jedna z czołowych postaci polskiej podziemnej opozycji demokratycznej.

5. Uzupełnij tekst nazwami wydarzeń i nazwiskami.

Na Węgrzech, od 1 stycznia 1968, rozpoczął się....., jego podstawą była decentralizacja i przybliżenie się do środowiska rynkowego. Zwiększyła się decyzyjna moc firm, mogły swobodniej przydzielać nagrody w przypadku pracy o najwyższej jakości.
Jednak silny odłam Węgierskiej Komunistycznej Partii Robotniczej krytykował reformę i pod przywództwem Bély Biszkugo w 1972 roku osiągnął jej stłumienie. Następnie jednak po ..... w 1973 roku gospodarka węgierska znalazła się w poważnej sytuacji. Państwo utrzymywało poziom życia tylko dlatego, że czerpało..... Oprócz regularnego zadłużenia rosła inflacja, nie kontrolowano cen dostarczania energii. Między zwolennikami reżimu, a ludźmi tolerującymi ten ustrój, stworzył się proces negocjacji, „gra społeczna", w trakcie której Partia przymykała oczy, abyś był cicho, nie patrzyła ci na ręce. Wzajemne przymykanie oczu przyniosło obchodzenie prawa, obecność bocznych drzwiczek, kłamstwo i wykorzystywanie życzliwości państwa do „wynoszenia" narzędzi z fabryki do domu. „Dojenie" czy okradanie państwa były symbolami życiowej zaradności. Uczęszczanie do pracy w normalnych godzinach pracy było obowiązkiem, praca w dodatkowych „godzinach pracy", aż do wyczerpania, była koniecznością. Hasłem tego okresu była modyfikacja hasła z lat pięćdziesiątych „Kto nie jest z nami, jest przeciwko nam" - ..... Erozję reżimu wzmocniło to, że sekretarzem generalnym KPZR został....., który w imieniu swojej polityki..... oraz ..... preferował publiczne odkrywanie problemów. System socjalistyczny w końcu lat 80. XX wieku całkowicie stracił wszystkie pierwotne ideały i dlatego ekonomicznie i moralnie był już niemożliwy.

Napis wokół szyi dziecięcej: *Nowy mechanizm*
Pod zdjęciem: *Pierwsze urodziny - Chodź, dzieciątko, chodź ...*
Źródło: Lúdas Matyi, 1969

6. Odpowiedz napytania na podstawie lektury fragmentu konstytucji węgierskiej.

Ustawa XX. z roku 1949, KONSTYTUCJA WĘGIERSKIEJ REPUBLIKI LUDOWEJ
Siły zbrojne wielkiego Związku Radzieckiego wyzwoliły nasze państwo od faszystowskiej dominacji, rozbiły państwową moc właścicieli prywatnych gospodarstw i wielkich kapitalistów, skierowaną przeciw ludowi, przed naszym ludem pracującym otwarły drogę demokratycznego rozwoju. Po uzyskaniu władzy w ciężkich walkach przeciw panom i obrońcom starego reżimu, węgierska klasa robotnicza, we współpracy z pracującym rolnictwem i bezinteresowną pomocą Związku Radzieckiego, odnowiła państwo nasze zniszczone w trakcie wojny. Pod przywództwem naszej klasy robotniczej ogorzałej w dziesięcioleciach walk, z doświadczeniami rewolucji socjalistycznej z roku 1919, wpierając się o Związek Radziecki, lud zaczął budować podstawy socjalizmu, a państwo nasze zmierza w stronę socjalizmu drogą demokracji ludowej. Już zrealizowane wyniki tej walki i pracy w odbudowie pastwa, podstawowe zmiany przeprowadzone w gospodarczej i społecznej strukturze naszego państwa i drogę dalszego rozwoju wyraża: KONSTYTUCJA WĘGIERSKIEJ REPUBLIKI LUDOWEJ.

I. ROZDZIAŁ
Węgierska Republika Ludowa
1. § Węgry: republika ludowa.
2. § (1) Węgierska Republika Ludowa jest państwem robotników i pracujących rolników.
2) W Węgierskiej Republice Ludowej cała władza jest w rękach pracującego ludu. Robotnicy miast i wiosek wykonują swoją władzę za pośrednictwem wybranych posłańców odpowiedzialnych przed ludem.
3. § Węgierska Republika Ludowa chroni wolność i władzę pracującego ludu, niezależność państwa, walczy przeciwko każdej formie wykorzystywania człowieka, organizuje siły społeczne do budowania socjalizmu. W Węgierskiej Republice Ludowej realizowana jest ścisła współpraca robotników i pracującego rolnictwa pod przywództwem klasy robotniczej.

II. ROZDZIAŁ
Porządek społeczny
4. § (1) W Węgierskiej Republice Ludowej większość narzędzi produkcji jest wspólnym dobrem we własności państwa, instytucji

lub spółdzielni. Narzędzia produkcyjne mogą być również majątkiem prywatnym.
(2) W Węgierskiej Republice Ludowej siłą napędzającą gospodarkę narodową jest władza ludu. Lud pracujący stopniowo wykorzenił kapitalistyczny żywioł i konsekwentnie buduje socjalistyczny porządek gospodarki.
5. § Życie gospodarcze Węgierskiej Republiki Ludowej reguluje plan gospodarki narodowej. Władza państwowa prowadzi i kontroluje gospodarkę narodową, opierając się o firmy we własności społeczeństwa, o państwowy system bankowy, rolnicze stacje maszynowe, dla korzyści rozwoju sił produkcji, regularnego zwiększania materialnego i kulturowego poziomu pracujących oraz powiększanie siły obronnej państwa...
7. § (1) Węgierska Republika Ludowa uznaje i zapewnia prawo pracujących rolników, ludu i przyjmuje za swój obowiązek, aby, organizowaniem świąt państwowych, rolniczymi stacjami maszynowymi, wspieraniem spółdzielni produkcyjnych, działających na zasadzie dobrowolnego członkostwa, oraz wspólną pracą pomagała w socjalistycznym rozwoju rolnictwa.
(2) Państwo uznaje i wspiera wszystkie realne spółdzielcze ruchy pracujących zamierzone przeciwko wykorzystywaniu.
8. § (1)Majątek zyskany pracą Konstytucja uznaje i chroni.
(2) Własność prywatna i prywatna inicjatywa nie mogą naruszać dobra powszechnego.
(3) Prawo dziedziczne zapewnia Konstytucja.
9. § (1) Podstawą porządku społecznego Węgierskiej Republiki Ludowej jest praca.
(2) Prawem, obowiązkiem i sprawą godności każdego zdolnego do pracy obywatela jest praca według własnych zdolności.
(3) Pracujący ze swoją pracą, udziałem w pracowniczym wyścigu, zwiększaniem dyscypliny pracy i doskonaleniem metod pracy, służy sprawie budowania socjalistycznego.
(4) Węgierska Republika Ludowa stara się urzeczywistniać zasadę socjalizmu: „Każdemu według jego możliwości, każdemu według jego pracy".

A. W preambule (wstępie) Konstytucji są podane wartości, które są ważne w pierwszej kolejności z punktu widzenia społeczno-gospodarczego i politycznego ustroju. Wypisz je.
B. Wypisz warstwy społeczne, na których opiera się Konstytucja.
C. Na podstawie tekstu Konstytucji zdefiniuj stosunek między własnością państwową a prywatną.

7. W reżimie socjalistycznym propaganda odgrywała niezwykle ważną rolę. Na podstawie plakatu i fotografii wykonanej na jednej ze spartakiad wypisz, jakie wartości promowały partie komunistyczne.

Tekst plakatu: *Niech żyje 4 kwietnia! Siódma rocznica wyzwolenia naszej ojczyzny.*

Źródło: http://tenyleg.com/index.php?action=recordView&type=places&category_id=3115&id=230071
http://ujszo.com/online/kozelet/2009/09/27/szpartakiad-a-propaganda-diadala